

Meistä voi tulla mitä vain

Harri Kivi on suomalaisen kuvataiteen nouseva raketti. Museonäyttelyiden, monenlaisten taideprojektien ja erilaisten ansioiden lisäksi hänellä on takanaan lastensuojelulapsen menneisyys.

Teksti ja kuva
Tarja Janhunen

Omaan menneisyyteen katsominen on tunteita herättävää ja työlästäkin, mutta **Harri Kivi** (1961) on valmis kertomaan kokemuksistaan sijaisperheessä ja lastenkodissa, jos siitä olisi hyötyä jollekulle toiselle.

Kiven varhaisla psuuden maisemaan eivät kuuluneet kulturalistit ja vaaleansiniset röhkelöt. Äiti ei pystynyt pitämään vauvaa vaan elämän matka alkoi ensi- ja turvakodista, seimikodin kautta Rajamäen sijaisperheeseen. Rajamäen perheeseen kuului mamma ja pappa, äiti ja äidin miesystävä sekä isovelji Jarmo. Pienen talon pienessä tuvassa oli askeleita ja ääniä. Elämän aineelliset puitteet eivät olleet suuret, mutta ilmapiiri oli rakkauden, suvaitsevaisuuden ja hyväksynnän kyllästyttämä. Kiven kertomasta tarinasta mieleen piirtyy kuva kahdesta pellavapäisestä pojasta, puhtaasta auringon täplittämästä lautalattiasta ja lemikkipässistä, joille kaikille mamma tarjosi vastaleivottua, tuoksuvaa pullaa. Rajamäen perheessä Harrilla oli paikka ja Jarmolle hän oli oikea veli. Varhaislapsuus oli turvalista, huoletonta ja onnellista aikaa.

Lapsi ei ole aikuisen omaisuutta

Harrin elämän suuri muutos tapahtui, kun hänen biologinen äitinsä halusi hänet takaisin. 5-vuotias Harri muutti äitinsä ja tämän uuden miesystävän luo. Perheeseen, jonka jäseniä hän ei tuntenut. Kotiin, jossa hän ei ollut koskaan asunut. Kotiin, jossa elämästä tuli helvettiä. Vilkas ja eläväinen poika joutui toistuvasti raa'an väkivallan kohteeksi ja sänkyarestiin sidotuksi. Puolen vuoden kulluttua Harri pelastettiin elämälle ja otettiin viranomaisten huostaan.

Edelleenkin Kivi ihmettelee, miksi hän ei saanut palata takaisin kotiin, Rajamäen perheeseen. Miksi kukaan ei kysynyt perheeltä, haluaisivatko he ottaa Harrin takaisin? Miksi kukaan ei ajatellut, että Harrin historia ja tähänastiset muistot olivat syntyneet Rajamäen perheessä? Perheessä, jota hän itse piti alkuperäisenä perheenäänä ja jonka vanhempia hän piti oikeina vanhempinaan.

Olipa syy mikä tahansa, Rajamäen perheen sijasta Harri sijoitettiin lastenkotiin. Lastenkodissa eläminen ei ollut helppoa. Lapsia syyllistettiin sinne joutumisesta, heitä ei kunnioitettu eikä heidän kykyihinsä uskottu, säännöt olivat ankarat ja henkilökunta suhteessa lapsiin jopa julmaa. Lastenkodin johtajan päätös, että 9-vuotias Harri oli liian vanha adoptoitavaksi, saa Kiven puuskahtamaan tyrmistyneenä "ja mä olin taas niin lähellä pelastua!".

Lastenkodissa Harri haaveili ja toivoi joka päivä, että pääsisi takaisin kotiin, Rajamäen perheeseen. Murrosikässä tapaaminen

perheen kanssa vihdoin onnistui. Linjautosta ulos astunut Harri ei tunnistanut perheen äitiä, mutta kotitalossa piirongin päällä oli valokuva hänestä ja Jarmosta. Kaikki nämä vuodet valokuva oli ollut siellä, muistuttamassa siitä, että hän kuului perheeseen. Piirongin päältä, parhaalta paikalta tulevaisuuteen katsoivat isovelji ja pikkovelji, Jarmo ja Harri.

Pappa kuoli pari kuukautta ensimmäisen tapaamisen jälkeen. Hautajaisissa Harria pyydettiin lukemaan seppeleen teksti. Kivi on onnellinen, että ehti tavata kaikki perheenjäsenet ja syvästi vaikuttanut siitä, että hän sai kunnian lukea muistot sanat. Murrosikäiselle Harrille Rajamäen perheestä ei kuitenkaan enää tullut varsinaista perhettä. Erillään eletyt vuodet olivat tuoneet tuttuuden sijalle vierauden.

Itkua on ollut paljon, mutta onneksi myös naurua

Kaikesta kokemastaan Kivi on selvinnyt hyvin. Puhetta pulppuava, hersyvästi naurava ja vahvasti läsnä oleva Kivi sanoo, että hän on omat itkunsa itkenyt eikä menneisyyden äärelle tarvitse koko ajan palata. Elämänsä aikana Kivi on ollut monessa mukana, mutta kotinsa hän on löytänyt taiteesta. Taide on mahdollistanut elämän tutkimisen ja tuonut vastauksia ja merkityksiä. Hän uskoo, että kauneudessa on paljon voimaa ja se on antanut lohdutusta, virkistystä ja iloa silloinkin kun on ollut vaikeaa.

Kauneuden tärkeys ja itsestä huolenpittäminen ovat aina olleet osa Kiven elämää. Kivi kuitenkin sanoo, että sijaisperheensä ansiosta hän on näinkin tolpillaan. Rajamäen perheessä saatu järkkymätön rakkaus virtaa hänen verenkierronsa ja epäoikeudenmukaisen kohtelun uhriksi joutuminen on tehnyt hänestä ihmis- ja lasten oikeuksien puolestapuhujan. Kiven kosto niille, jotka ovat kohdelleet häntä väärin, on se, että hän voi hyvin. Hyvinvointi tarkoittaa mielekkäiden asioiden tekemistä sekä elämän ihmeellisyydestä iloittamista.

Aikuisten vastuu on pitää kaikista lapsista huolta

Kivi haluaa rohkaista ihmisiä ryhtymään sijaisvanhemmiksi. Sijaisperheen ei tarvitse olla täydellinen tai erinomaisen hieno. Lapselle riittää, että perheellä on halu, tahto ja valmius ottaa vastuu toisten ihmisten alulle panemasta lapsesta ja hänen hyvinvoinnistaan. Lapsi tarvitsee syyliä ja rakkautta, turvaa ja hoivaa, säännöllisiä ruoka-aikoja ja turvallisia rajoja sekä tunteen siitä, että hän on tärkeä. Perhettä vailla oleva lapsi ei voi odottaa, vaan hän tarvitsee perhettä nyt.

Sijaisvanhemmuus on merkittävimpää asioita, mitä ihminen voi tehdä toisen hyväksi, Kivi jatkaa. Sijoituksen aikana sekä lapsi että sijaisvanhemmat kohtaavat yllätyksiä ja haasteita. Kun pelko hälvenee ja lapsi saa riittävästi syyliä, turvaa ja rakkautta, aiemmat kaltoinkohtelukokemukset nousevat pintaan. Asioiden työstäminen ei ole aina helppoa, mutta, Kiven sanoin, parempi huutaa kuin koteloitua. Parhaimmillaan sijaisperheen lapseen sijoittama rakkaus ja sitoutuminen pelastavat hänet sekä itselleen että elämälle. Kiven toive onkin, että sijaisvanhempien joukko kasvaisi ja vahvistuisi ja yhteiskunnallinen tuki ja kannustus loisivat hyvää ja kantavaa kaikua sijaisvanhemmuuden ympärille.

Rohkaistu toimimaan

Kiven haaveena on kaikkien ihmisten välinen ja jaettu hyvinvointi. Hänellä on vahva halu ja tarve toimia oikeudenmukaisuuden puolesta epäoikeudenmukaisuutta vastaan. Kivi kertoo tarinaansa, koska uskoo, että siitä voi olla apua toisille. Ehkä jossakin perheessä lasten vahingoittaminen loppuu tai toinen perhe rohkaistuu aukaisemaan ovensa kotia tarvitsevalle lapselle.

Toisten auttaminen näkyy myös halussa perustaa yhdistys entisille ja nykyisille lastensuojelulapsille. Vertaistuen mahdollistamisen kautta Kivi toivoo, että aikuiset lastenkotilapsit jakaisivat kokemuksia, purkaisivat tunteita ja pääsisivät viimein eroon syyllisyyden tunteesta. Viha ja katkeruus ovat kaltoin kohdelluille lapsille oikeutettuja ja oikeita tunteita, mutta niiden kantaminen on raskasta ja niistä pitää päästä eroon. Vertaistuki on mahdollisuus kokea ymmärrystä, kunnioitusta ja vastavuoroista jakamista, puhdistautua negatiivisista muistijäljistä ja vapautua elämälle.

Omassa elämässään Kivi jatkaa oman tiensä kulkemista ja toimimista oikeiden valintojen ja kauneuden parissa. Elokuun 11. päivänä Helsingissä Galleria Katariinassa avatun näyttelyn "Raketin apulainen"-esite lupaa "koskettaa ja kohahduttaa sekä haastaa tekijän ja katsojan matkalle, loisteliasuutta kaihtamatta". Teokset ovat hurmaavia, vahvoja ja moniulotteisia kuten tekijänsäkin. Kivi on elävä esimerkki siitä, että sijoitetusta lapsesta voi tulla mitä vain! Upeita ja mahtavia tyttöjä ja poikia, naisia ja miehiä. "Me olemme erityisiä kuten kaikki muutkin, mutta ehkä meitä pitää rakastaa vielä vähän enemmän." Jokaisella lapsella tulisi olla oikeus perheeseen eikä lasta voi koskaan rakastaa liikaa. ●

Kivestä ja hänen töistään lisää:
www.harrikivi.fi